

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҮЛЕС

- 138 Жеткізілімдерді ұйымдастыру
- 140 Жергілікті қамтуды дамыту
- 143 Мемлекетке төленетін төлемдер
- 144 Электр қуатын жеткізу
- 146 Әлеуметтік инфрақұрылымға қосылатын үлес

ӘР ТҮРЛІ КӨЗҚАРАС - ҚАҚТЫҒЫСТЫҢ СЕБЕБІ БОЛА
БЕРМЕЙДІ, ДЕГЕНМЕН, ӨЗ КӨЗҚАРАСЫН ТАЛАП ЕТУ
БАСҚАЛАРДЫҢ ПІКІРІМЕН ҚАЙШЫЛЫҚ ТУДЫРУЫ МҮМКІН.

GRI 2-23

ІСКЕРЛІК ҚАФИДА:**Жергілікті қауымдастықтар**

Біз өз қызметімізді жүзеге асыратын аумақтағы аудан тұрғындарының жалпы әл-ауқатын жақсартуға тікелей немесе жанама үлесімізді арттыра отырып, тату көршілік қарым-қатынасты құрудамыз.

Біз билік өкілдерімен, акционерлермен, бизнес серіктестермен және жұмыс орнымыздағы жергілікті қоғаммен тиімді, нәтижелі, бірлескен және сенімді қарым-қатынас құрамыз.

ІСКЕРЛІК ҚАФИДА:**Экономика**

Біз қолданыстағы бәсекелестік туралы заңнама шеңберінде әділ және әдепті бәсекелестікке ұмтыламыз.

2023**ЖЕТКІЗІЛІМДЕРДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ****355**

мердігерлер мен жеткізушілер

1

миллиард АҚШ доллары көлеміндегі келісімшарттар мен келісімшарттарға түзетулер

ЖҰМЫС, ҚЫЗМЕТ ПЕН ТАУАРЛАРДЫ САТЫП АЛУДАҒЫ ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМТУ ҮЛЕСІ:**63,24%**

немесе

756,1

млн АҚШ доллары

Мемлекетке жасалған төлемдер**2,156**

млрд АҚШ доллары

Батыс Қазақстан облысында**18**

әлеуметтік-инфрақұрылымдық жоба жүзеге асырылды

ЭИЖ бағытталған инвестиция көлемі**42,5**

млн АҚШ доллары

БҚО-ға жеткізілген электр қуатының көлемі**226,79**

млн кВт*сағ

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

КПО-ның сатып алу процесі нарықтық бәсекенің шектеулігі, инфляция, құбылмалы айырбас бағамы, шикізат бағасының өсуі, сондай-ақ тауарлар мен қызметтердің белгілі бір санаттарын жеткізудің балама көздерін іздеу секілді экономикалық тәуекелдермен байланысты. Қатерлерді барынша азайту үшін КПО нарықтық бәсекелестікті қамтамасыз ету және шарттық талаптардағы ықтимал экономикалық ауытқуларды және бұдан әрі сипатталған басқа да КПО-ның мүдделерін қорғау шаралардың орнын толтыратын түрлі тетіктерді қолдану арқылы техникалық тапсырмалар мен тендерлік талаптарды барынша ұтымды әрі ашық түрде әзірлеуге тырысады.

ЖЕТКІЗІЛІМДЕРДІ ҰЙЫМДАСТЫРУ GRI 2-6

Қарашығанақ кен орнын игеру Қазақстан үшін тек мұнай мен газ өндірісінен түсетін табыс пен салық қана емес, оның елге берері одан да көп. Бұл оң әсер тигізетін және аймақтың экономикалық дамуына ықпал ететін ұзақ мерзімді және тұрақты серіктестік қатынастар құру болып табылады.

Жергілікті жеткізушілермен және мердігерлермен бірлесіп жұмыс істеп, компания өңірдің және Қазақстанның жалпы экономикалық дамуына айтарлықтай қолдау көрсетеді.

2023 жылы 355 мердігерлермен және жеткізушілермен (олардың 89%-ы – жергілікті компаниялар) келісімшарттар мен қосымша келісімдер жасалды.

2023 жылы КПО тауарларды жеткізу бойынша 0,17 млрд АҚШ долларынан жуық сомаға 172 келісімшарт пен оларға қосымшалар жасасып, қызмет көрсетуге шамамен 0,8 млрд АҚШ долларына астам сомаға 503 келісімшарт пен олардың қосымшаларына қол қойды.

КПО өз қызметінде [Тәртіп кодексінде](#) белгіленген бизнес-этика қағидаттарын, сондай-ақ барлық тиісті заңнамалық талаптар мен нормативтік ережелерді ұстанады. Осы орайда КПО өз жұмыстарына бизнесті

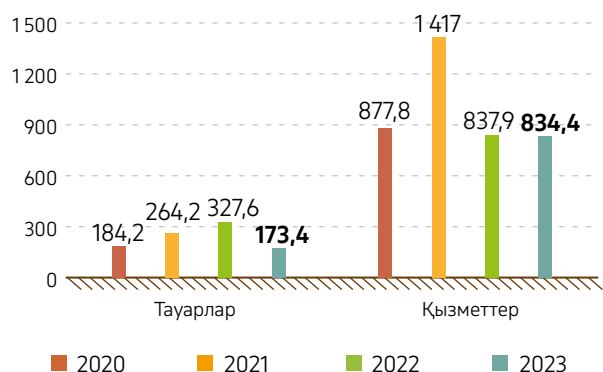
ОСЫ ОРАЙДА КПО ӨЗ ЖҰМЫСТАРЫНА БИЗНЕСТІ ЖҮРГІЗУДЕ ЖОҒАРЫ СТАНДАРТТАРДЫ ҰСТАНАТЫН, ҚЫЗМЕТТЕРІН НЕМЕСЕ ТАУАРЛАРЫН ҰСЫНҒАНДА ӨЗ ПЕРСОНАЛЫ МЕН АКТИВТЕРІНІҢ ҚАУІПСІЗДІГІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТЕТІН, СОНДАЙ-АҚ БЕЛГІЛЕНГЕН ЭТИКА, НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ СӘЙКЕСТІК ЖӘНЕ ТҰРАҚТЫ ДАМУ СТАНДАРТТАРЫН САҚТАЙТЫН ЖЕТКІЗУШІЛЕР МЕН МЕРДІГЕРЛЕРДІ ТARTУҒА БАҒЫТТАЛҒАН.

жүргізуде жоғары стандарттарды ұстанатын, қызметтерін немесе тауарларын ұсынғанда өз персоналы мен активтерінің қауіпсіздігін қамтамасыз ететін, сондай-ақ белгіленген этика, нормативтік-құқықтық сәйкестік және тұрақты даму стандарттарын сақтайтын жеткізушілер мен мердігерлерді тартуға бағытталған. Келісімшарт жасасудың және сатып алудың әр кезеңінде және келісімшарт аяқталғанға дейін жоғарыда көрсетілген негізгі қағидаттарға сәйкестік қадағаланып отырады.

27-сызба. 2020–2023 жж. КПО жеткізушілері және мердігерлері

28-сызба. 2020 – 2023 жж. келісімшарттар мен келісімшарттарға қосымшалар құны (млн АҚШ доллары)

КПО-мен келісімшарт жасасудың стандартты талаптары этика мен іскерлік тәжірибеге, жемқорлыққа қарсы күреске және мүдделер қақтығысына қатысты бірқатар ережелерді қамтиды. 2022 жылдан бастап мердігерлердің әлеуметтік жауапкершілігін арттыру және өз жұмыскерлері үшін тұрақты әлеуметтік ортаны қамтамасыз ету мақсатында КПО мен мердігерлер арасындағы өндірістік қатынастар туралы ережелер қолданылады. Бұл туралы толығырақ «Өндірістік қатынастар» бөлімінде оқи аласыз.

КПО келісімшарттарының жалпы шарттары ҚР заңнамасының соңғы өзгертулері мен КПО талаптарын ескере отырып үнемі жаңартылып отырады.

Келісімшарттарға қатысты жұмыстар және сатып алулар заңнамаға және Қарашығанақ жобасын басқару жөніндегі бірлескен комитеттің тендерлік ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады. Бұл құжат Қарашығанақ жобасын жүзеге асыру аясында тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін

қызметтерді сатып алуды ұйымдастыру процесін реттейді.

Цифрлық құралдар келісімшарт жұмыстарында белсенді қолданылады. Тендер туралы ережелеріне сәйкес, 2020 жылдан бастап КПО электронды тендер өтінімдерді қабылдайды, бұл тендер процестерді едәуір жеделдетті. Сонымен қатар, тендер туралы ережелері ерте тендерлер, сынама тапсырыстар, инвестициялар үшін келісімшарттар, мөлшерлемелерді шартты төмендету және қазақстандық тендерлерді өткізу арқылы жергілікті қамтуды дамытуға және Қазақстан Республикасында тауарларды өндіруді қамтамасыз етуге бағытталған. 2023 жылдың соңында КПО электрондық сатып алу жүйесін жеткізуге, енгізуді қолдауға, сервистерді іске қосуға және оларға қызмет көрсетуге сәтті келісімшарт жасасты. Бұл КПО-ның сатып алу процесін цифрландыруға және оның тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді. Жаңа жүйені енгізу жұмыстары жүргізілуде.

ӘЛЕУЕТТІ ЖЕТКІЗУШІЛЕРМЕН БАЙЛАНЫС GRI 2-29, 3-3

КПО әлеуетті жеткізушілермен өзара әрекеттесудің әртүрлі мүмкіндіктерін пайдаланып, жергілікті компанияларға қойылатын талаптарға қатысты түсініктемелер береді.

Жергілікті әлеуетті мердігерлер мен жеткізушілердің бәсекеге қабілетті болуы үшін және олардың тендерден шығып қалу қаупін азайтуға көмектесу үшін КПО конкурс алдындағы өзара әрекеттесу сессияларын өткізеді, аталмыш сессиялар барысында конкурсқа қатысушылар КПО тендер талаптары бойынша нақты түсініктемелер, сондай-ақ жиналған практикалық тәжірибе туралы ақпарат алады.

Жергілікті өндірушілердің жеке дамуы және тауарлары, жұмыстары мен қызметтері халықаралық деңгейде танылған жеткізушілермен ынтымақтастығы да ынталандырылады. Қызметінің ашықтығын көрсете отырып, КПО жыл сайын сатып алу жоспарларын www.kpo.kz [веб-сайтында](#) жариялайды.

КПО тендерлеріне қатысуға қызығушылық танытушы әлеуетті жеткізушілерге [КПО жеткізушілерінің дерекқорына тіркелуге](#) және өздері туралы ақпаратты үнемі жаңартып отыруға (толығырақ КПО веб-сайтында жарияланған) немесе жеткізушілердің «АЛАШ» бірыңғай мәліметтер қоры арқылы тікелей тіркелуге кеңес беріледі. Тендерге рұқсат алу үшін әлеуетті қатысушылар КПО жеткізушілерді іздеу кезінде ескеретін материалдық-техникалық базасы және тиісті тәжірибесі туралы дұрыс әрі шынайы ақпарат ұсынуы керек.

КПО веб сайтында <https://cp.kpo.kz/> сілтеме арқылы КПО-ның жауапты бөліміне жіберілетін тиісті тақырыпқа сұрақ қоюға болады. Бұл парақшада «жиі қойылатын сұрақтарға» жауаптар берілген қосымша бет бар.

КПО компаниясы «Атамекен» ҚР кәсіпкерлерінің ұлттық палатасы, «KazService» ассоциациясы және мұнай-газ секторының басқа да ұйымдары немесе қауымдастықтары өткізетін іс-шараларға белсенді қатысады. Жергілікті қамту бойынша межелеген көрсеткіштерге қол жеткізу КПО-ның Қазақстан Республикасы алдындағы басты міндеттемесі болып табылады.

БІЗ ҮШІН БҰЛ НЕГЕ МАҢЫЗДЫ? GRI 3-3

Компания Қазақстан Республикасының отандық жеткізушілерін дамытудағы бастамаларын толығымен қолдайды және Қарашығанақ жобасын жүзеге асыру үшін жергілікті тауар өндірушілерді көбірек тартудың маңыздылығын түсінеді. Осы мақсатта КПО отандық компаниялардың қатысуын жеңілдету үшін сатып алу процесі механизмін енгізді. Осы орайда компания үшін де, ҚР Өкілетті органы мен жергілікті өндірушілер үшін де Қазақстан Республикасындағы шикізат нарығы шектеулі болғандықтан Қазақстанда өндірілген тауарлардың сапасымен және де тауарлардың өзіндік құнының қымбаттауымен байланысты қатерлер бар, сонымен қатар салық салу жүйесі мен халықаралық стандарттар бойынша сертификаттау талаптарының өзгеріп тұруына қатысты қатерлер бар.

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМТУДЫ ДАМУТҮ GRI 2-29, 203-2, ТДМ 8.1, 8.3, 9.2, 17.7, 17.17

Қарашығанақ кен орнын игеру басталғаннан бері КПО компаниясы қазақстандық тауар өндірушілер мен қызмет көрсетушілерді тарту арқылы Қарашығанақ жобасындағы жергілікті қамту үлесін арттыру бойынша белсенді жұмыс істеуде. Бұл Қарашығанақ жобасы үшін сатып алынатын тауарлардың, жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердің жалпы көлемінде отандық өндірістің тауарлары, көрсетілетін қызметтері мен жұмыстарының импортын азайтуды және көлемін ұлғайтуды көздейді.

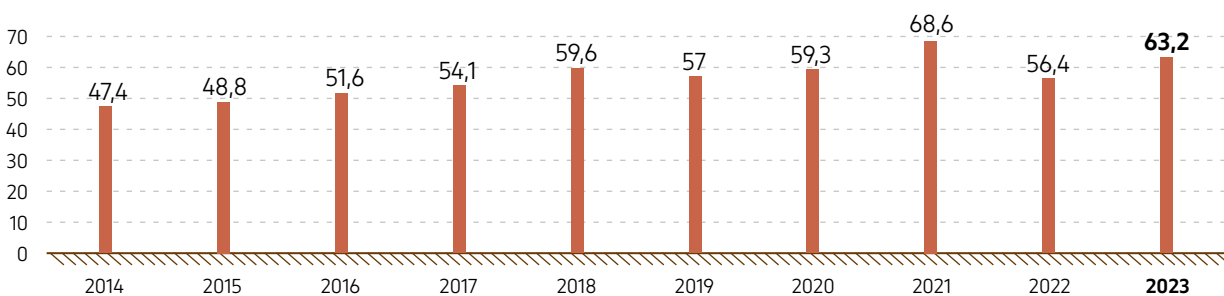
КПО 2001 жылдан бері Қарашығанақ жобасында жергілікті қамтуды дамыту бағдарламасын жүзеге асырып келеді. 2022–2023 жылдарға арналған бағдарлама мақсаты ҚР мемлекетінің машина жасау, индустрияландыру мен цифрландыру және КПО-ның жергілікті қамту саласындағы корпоративті

саясатына сәйкес келеді. Бұл бағдарлама жергілікті қамтуды дамытуға қатысты мақсаттар мен тапсырмаларды, сонымен қатар қызметті тиімді бақылауға мен бағалауға арналған негізгі көрсеткіштерді белгілейді. GRI 3-3

2023 жылы КПО-ның жергілікті қамтуды дамытуға бағытталған бастамаларының арқасында келесі нәтижелерге қол жеткізілді: GRI 204-1

- Қарашығанақ жобасындағы тауарлар, жұмыстар, қызмет көрсетудегі жергілікті қамтудың үлесі 2023 жылы 63,24% құрады (756,1 млн АҚШ долларына тең).
- 49 млн АҚШ долларына қазақстандық өнімдер сатып алынды, бұл барлық сатып алынған көлемнің 24,4%-ын құрайды (оның ішінде жергілікті қамту үлесі СТ-КЗ¹³ сертификаты бойынша 10,8% құрайды).

29-сызба. КПО сатып алуларының жалпы көлеміндегі жергілікті қамту үлесі, 2014–2023 жылдар GRI 204-1

¹³ Тауардың Қазақстан аумағында өндірілгенін немесе қайта өңделгенін растайтын сертификат. Бұл сертификат Қазақстан аумағындағы пайдалануға арналған, мысалы, жер қойнауын пайдаланушылардың немесе мемлекеттік сатып алуларға қатысу кезінде.

1997 жылы ӨБТК-ге қол қою сәтінен 2023 жылдың соңына қарай Қарашығанақтағы тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алудағы жергілікті қамтудың жиынтық үлесі 10,12 млрд АҚШ долларынан асты. **GRI 204-1**

Компания Қазақстанда өндірілген тауарларды сатып алуда жергілікті қамту үлесін арттыруға ерекше көңіл бөледі.

2023 жылы Қазақстанда Қарашығанақ жобасының қажеттіліктері үшін келесі тауар түрлерін өндіруге 77 миллион АҚШ долларынан астам сомаға құрайтын 22 келісімшартқа қол қойылды: электр жабдықтар (таратқыш тораптар, трансформаторлар,

қашықтықтан басқаратын телеметрия блоктары), клапандар, трансформаторлар, ЖҚҚ, сүзгіш элементтер, БӨАМА, құбыр бұйымдары және т. б.

«Қазақстандық тендерлер» өткізу жергілікті өндірушілер мен жабдықтаушылардың бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. 2023 жылы КПО жалпы сомасы 60,5 млн АҚШ долларын құрайтын 7 «қазақстандық тендерді» тек қана жергілікті компаниялар арасында өткізді. Нәтижесінде КПО жалпы сомасы 140 мың АҚШ долларын құрайтын бір келісімшарт жасасты. Қалған тендерлер бойынша жұмыстар жалғасып жатыр.

51-кесте. 2021–2023 жылдары КПО өткізген «қазақстандық» тендерлер

Кезең	Өткізілген тендерлер		Жасалған келісімшарттар	
	Тендерлер саны	Өтінім сомасы, млн АҚШ доллары	Саны	Келісімшарттың жалпы сомасы, млн АҚШ доллары
2021	12	50,2	11	22,2
2022	10	383,8	6	62,7
2023	7	60,5	1	0,14

КПО орналасқан аймағы – Батыс Қазақстан облысында (БҚО) жергілікті жеткізушілердің тұрақты дамуын нығайту шеңберінде 2023 жылдың нәтижесі бойынша КПО БҚО кәсіпорындарына тауарлар, жұмыстар және қызмет көрсеткені үшін 717,76 млн АҚШ долларын төледі, оның ішінде жергілікті қамту үлесі 492,17 млн АҚШ долларын немесе 68,6% құрады.

Сонымен қатар, КПО жергілікті бизнестің бәсекеге қабілеттілігін дамыту және арттыру мақсатында БҚО кәсіпорындарын, соның ішінде машина жасау секторының кәсіпорындарын нарықты зерттеуге және тауарлар, жұмыстар мен қызметтер тендерлеріне, сондай-ақ Компания өткізетін түрлі іс-шараларға қатысуға тұрақты түрде шақырып тұрады. Төменде 2023 жылғы нәтижелер келтірілген.

52-кесте. БҚО-ға тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді жеткізу бойынша КПО жергілікті қамту үлесі, 2023 ж.

Сипаттамасы	Келісімшарттар саны	Мердігерлер саны	Шығындар, млн. АҚШ доллары	Жергілікті қамту үлесі, %	Жергілікті қамту үлесі, млн. АҚШ доллары
Тауарлар	113	58	60,10	13,51%	8,12
Жұмыстар	40	24	483,53	66,53%	321,70
Қызметтер	199	104	174,12	93,23%	162,34
БАРЛЫҒЫ	352	165	717,76	68,6%	492,17

53-кесте. БҚО-ға тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді жеткізу бойынша КПО жергілікті қамту үлесі, 2022 ж.

Сипаттамасы	Келісімшарттар саны	Мердігерлер саны	Шығындар, млн. АҚШ доллары	Жергілікті қамту үлесі, %	Жергілікті қамту үлесі, млн. АҚШ доллары
Тауарлар	184	60	58,26	12,62%	7,35
Жұмыстар	38	17	142,85	64,76%	92,51
Қызметтер	203	106	184,38	92,18%	169,96
БАРЛЫҒЫ	425	162	385,49	70,0%	269,82

ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ БАСТАМАЛАР GRI 2-28

КПО компаниясы Қазақстандағы мұнай-газ тауарлары өндірісін дамытуға жәрдемдесу мақсатында құрылған «Мұнай-газ машина жасау саласын дамытуға арналған халықаралық орталығымен» (IMBC) белсенді ынтымақтасады. Бұл тұрғыда IMBC ірі мұнай-газ Операторлары мен Қазақстан Республикасының машина жасау саласының кәсіпорындары арасындағы байланыстырушы көпір ретінде әрекет етеді.

Орталық қызметін үш Оператор – КПО, ТШО және НКОК атынан жүргізеді және де Өнеркәсіп және құрылыс министрлігімен, Энергетика министрлігімен, «PSA» ЖШС Өкілетті органымен, сондай-ақ Қазақстан Электр энергетикалық қауымдастығымен (КЭА) және Қазақстан машина жасаушылар одағымен тығыз әрекеттеседі. IMB орталығының негізгі міндеті Қазақстандағы мұнай-газ тауарлары өндірісінің тұрақты дамуына жәрдемдесу және Операторлардың сатып алу үдерісіндегі жергілікті қамту деңгейінің арттыру болып табылады.

2021 жылғы 8 сәуірде қол қойылған үш ірі операторы мен IMB орталығы арасындағы Өзара қарым-қатынас туралы келісім шарт шеңберінде IMB орталығы жыл сайын Операторлардың кейіннен мақұлдауы үшін тиімділіктің негізгі көрсеткіштерімен жылдық жұмыс жоспары мен бюджетті дайындайды. Жылына үш рет орталық мүшелерінің жалпы жиналысының отырысы өткізіледі, онда бекітілген жылдық жоспарды іске асыру және есепті кезең бюджетінің атқарылуы жөніндегі мәселелер қаралады, сондай-ақ келесі жылға арналған жылдық жоспар мен бюджет бекітіледі.

2023 жылы IMB орталықтың бекітілген жылдық жоспары мен бюджет шеңберінде А және В тауар топтары өндірушілерінің (клапандар, электротехникалық және бақылау-өлшеу аспаптары, құбыржолдар, сорғыштар мен тығыздағыштар, ауаны баптау жүйелері (ЖЖАБ) және технологиялық сүзгілер) нарығын талдау бойынша, оның ішінде Операторлардың талаптарын ескере отырып, олардың өндірістік әлеуетін бағалау мақсатында жұмыс жалғастырылды.

Сонымен қатар, 2023 жылы Операторлар IMB орталықтың жұмысын жалғастыру үшін С тауар тобының санаттарын анықтады. С тауар тобына көтеру механизмдер, жылу алмастырғыштар, ауа салқындатқыштар, өртке қарсы жабдықтар, оқшаулау және химиялық заттар кіреді.

IMB орталығының негізгі қызметі – талдау, болжау, шешімдер ұсыну және өндірушілерге техникалық қолдау көрсету. Осыны ескере отырып, олар отандық компаниялар үшін қуаттылықты арттыру бойынша әлеуетті дамыту жоспарларын әзірлейді. Болашақта «сынама тапсырыстарын» орналастыру осы жоспарлардың қаншалықты сәтті жүзеге асырылатындығына байланысты.

КПО-ның IMB орталығымен өзара іс-қимылы нәтижесінде 2022–2023 жылдары жергілікті тауар өндірушілермен жалпы сомасы 94 млн АҚШ долларынан астам 9 келісімшарт жасалды. АҚШ ҚР аумағына инвестициялар тарту және өндірісті дамыту мақсатында КПО 2023 жылы қол қойылған жол карталарын жүзеге асыру үшін бірегей жабдық өндірушілермен (ОЕМ) жұмысты жалғастырды. Жергіліктендіру бойынша мүмкіндіктерді кеңейту мақсатында КПО «ОЕМ» санатына жатпайтын импортталатын тауарларды зерттеуге кірісті. Мұндай тауарларды жергіліктендіру тұрақты сұраныс болған және тауарлардың Компанияның техникалық талаптарына сәйкестігі жағдайында қарастырылады.

2019 жылы бірегей жабдық өндіруді жергіліктендіру бастамасы күшіне енген кезден бастап КПО тауарларды жергіліктендіруге бағытталған 16 «жол картасына» қол қойып, жылыту жүйесінің элементтерін, H₂S дербес газ детекторларын, клапандарды, қашықтықтан басқаратын телеметрия блоктарын, ұңғыманы басқару панелін жеткізуге арналған бірегей жабдық өндірушілерімен 21.6 млн. АҚШ доллары сомасына 6 келісімшарт жасасты. КПО жол карталарын жүзеге асыруын жалғастырады, оның аясында қосымша инвестициялар тарту көзделген.

ЖЕРГІЛІКТІ ҚАМТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСУ

GRI 2.28, ТДМ 17.16, 17.17

Жергілікті қамту үлесін ұлғайту және дамыту мақсатында КПО жергілікті және халықаралық жеткізушілерді, өкілетті мемлекеттік органдарды (Энергетика Министрлігі, «PSA» ЖШС, БҚО әкімдігі), сондай-ақ «Қазақстан машина жасаушылар одағы», «Petrocouncil.kz» мұнай-газ саласындағы стратегиялық әріптестікті дамыту жөніндегі кеңесі», «Қазақстанның мұнай сервистік компанияларының одағы «KAZSERVICE» сияқты жергілікті қамтуды

дамыту қауымдастықтарды ағымдағы сатып алу көлемдерімен және алдағы кезеңге арналған жоспарлармен танысу мақсатында жүйелі түрде іс-шаралар ұйымдастырып отырады. Компания ағымдағы операциялық қызметі аясында және күрделі жобаларға қажетті тауарлар, жұмыстар және қызметтер (ТЖК) туралы, сондай-ақ олардың техникалық шарттары мен сипаттамасы туралы ақпаратты бөліседі.

МЕМЛЕКЕТКЕ ТӨЛЕНЕТІН ТӨЛЕМДЕР

GRI 207-1, 207-2, 207-3, ТДМ 8.1

Компания операторы ретінде КПО өз өндірістік қызметтерін Қарашығанақ жобасы акционерлері мен Қазақстан Республикасының Үкіметі арасында жасалған Өнімді бөлу туралы түпкілікті келісімнің (бұдан әрі – ӨБТК) шарттарына сәйкес жүзеге асырады. **GRI 2-1**

Акционерлер филиалды қаржыландырады, және ӨБТК-ге сәйкес қаражатты пайдалану жөніндегі акционерлердің бекітілген құқығын ескеріп, КПО салған немесе сатып алған барлық негізгі мүлік есептен шығарылмайды, сарқылмайды және амортизацияланбайды. ӨБТК қарыз немесе капитал бойынша капиталдандыруды қарастырмайды. Осылайша КПО қаржылық есебінде сату көлемдері мен қаржылық-шаруашылық қызметі нәтижелері қамтылмаған. КПО қызметінен түскен табыс Қазақстан Республикасының Үкіметі мен акционерлер арасында бөлініп, олар қаржылық қызметі туралы мәліметтерді, соның ішінде кіріс, таза сатылым, капиталдандыру және басқа да ақпаратты өз қаржылық есептерінде жариялайды. **GRI 2-6, 201-1**

КПО компаниясының салық режимі өнімді бөлісу туралы келісіммен және Қазақстан Республикасының қолданыстағы салық туралы заңнамасымен реттеледі. ӨБТК 19-бабының шарттарына сәйкес жоғарыда аталған келісім бойынша ағымдағы қызмет үшін Қазақстанда корпоративтік табыс салығы төленбейді. Корпоративтік табыс салығы КПО-ның құрушы компаниялары немесе акционерлері үшін міндетті және оны олар өз қаржы есептерінде жариялайды. **GRI 207-4**

Соңғы жылдары Қазақстан Республикасындағы өндіруші салалардың ашықтығы бастамасын іске асыру жөніндегі ұлттық есептерде КПО екінші ірі салық төлеуші болып танылды, ол елдің мемлекеттік бюджетіне түсетін барлық салық түсімдерінің айтарлықтай бөлігін құраған.

КПО сыйластық және ашықтық қағидаттарына сүйене отырып, ҚР салық органдарымен ашық диалог құрып, ынтымақтастық орнатуға ұмтылып келеді. Бұл бизнесті дамытуға, сондай-ақ Батыс Қазақстан облысының әлеуметтік саласын жақсартуға қолайлы жағдай туғызып тұр. Салықтық жеңілдіктер беріліп, салықтан босатылған жағдайда да КПО олардың ашықтығын және заңнамаға сәйкестігін көрсетуге тырысады.

Іс жүзінде КПО-ның салық стратегиясы салықтарды дұрыс есептеп, қосарланған салық салу қатерін

азайтып, салық органдарымен қандай да бір даулардың алдын алуға бағытталған. Осыған байланысты Компанияның басты қағидаты салықтық міндеттемелерді уақытылы төлеу және тиісті органдарға заң бойынша талап етілетін немесе тиесілі салықтарды дұрыс анықтауға қажет барлық ақпараттың уақытылы ұсыну.

Қазақстан Республикасындағы салықтық тәуекелдерді басқару бойынша қолданыстағы жүйеге (ТБЖ) сәйкес салықтық тексерулерді жоспарлау және ұйымдастыру кезінде салық органдарының деректері бойынша КПО-ға 2023 жыл бойы мемлекетке қатысты салықтық міндеттемелерді ықтимал орындамау тәуекелінің орташа дәрежесі тағайындалды.

ТБЖ-ін пайдаланып ҚҚС қайтарудың жаңа ережелеріне сәйкес КПО үшін тәуекелдің орташа дәрежесі ҚҚС қайтару сомасына әсер етуі мүмкін, себебі салық төлеушінің тәуекел дәрежесін анықтау критерийлері (төмен/орта/жоғары) көп жағдайда ҚҚС асып кеткен сомасын қайтару сенімділігін растау үшін қолданылатын тәуекел дәрежесінің критерийлеріне ұқсас.

КПО ҚР-ның салық салу саласындағы заңнаманы қатаң ұстанып, салықтық қатынастарды мұнайгаз және тау кен саласындағы кірістер мен есеп берудің ашықтығын қамтамасыз ететін өндіруші салалардың ашықтығы бастамасы бойынша әлемдік стандартына сай жүргізіп келеді.

БҚО Бәйтерек ауданы, Садовое ауылындағы жаңа шағын жинақты мектебінің химия пәні бөлмесінде

ӨНДІРУШІ САЛАЛАРДЫҢ АШЫҚТЫҒЫ БАСТАМАСЫ GRI 2-28

КПО Қазақстан Республикасы (ҚР) табиғи ресурстарын басқаруда кірістердің және құн жасаудың толық тізбегінің айқындығын қамтамасыз етуге бағытталған Өндіруші салалардың ашықтығы бастамасын (ӨСАБ) қолдайды.

2023 жылы ӨСАБ толтыру талаптарына сәйкес КПО ҚР бюджетіне салық және төлемдер ретінде (SAP ішкі бухгалтерлік есеп жүйесі бойынша) 2,156 миллиард АҚШ долларын төлеген. Бұл деректер

Өндіруші салалардың 2023 жылғы ашықтығы бастамасы бойынша Ұлттық есепте берілуі тиіс.

КПО компанияның салық міндеттемелері бойынша ӨСАБ есептерін ҚР-ның құзыретті органдарына 2014 жылдан бері өз бетімен ұсынып келеді.

54-кестеде КПО-ның 2014 жылдан бастап 2023 жылға дейінгі төлемдері туралы деректер берілген.

54-кесте. КПО төлеген салықтар мен міндетті төлемдер, 2014–2023 жж. (АҚШ доллары)

2014	2015	2016	2017*	2018	2019	2020**	2021	2022	2023
2,1 млрд	1,2 млрд	0,369 млрд	0,746 млрд	1,9 млрд	1,6 млрд	0,971 млрд	1,6 млрд	3 млрд	2,156 млрд

Ескертпе:

* 2017 жылғы тұрақты даму туралы есепте жарияланған 897 млн сомадағы сәйкессіздік төлеуші мен алушының деректерін салыстырып тексеруден кейінгі кезеңде қайтару сомасының көрсетілуімен түсіндіріледі.

** 2020 жылдан бастап Қазақстандық теңгені АҚШ долларына айырбастаған кезде КПО есепті кезең соңындағы ҚР ҰБ бағамы бойынша емес, SAP бухгалтерлік есептің ішкі жүйесіне сәйкес төлем сәтіндегі бағам бойынша есептеуді орындайды

КПО компаниясының ҚР мемлекеттік бюджетіне төлеген салықтары жөніндегі мәліметтер <http://egsu.energo.gov.kz> сілтемесі бойынша «ҚР мұнай-газ және тау-кен өндіру секторларының төлеушілердің

салықтық және салықсыз төлемдер/түсулер бойынша қорытынды есептеме» бөлімінде баршаға қолжетімді етіліп жарияланған.

ЭЛЕКТР ҚҰАТЫН ЖЕТКІЗУ ТДМ 7.1

КПО Қарашығанақ кен орнының өндірістік қажеттілігіне қажет электр энергияны газтурбиналық электр стансасында (әрі қарай ГТЭС) өндіреді. Өндірілген электр энергиясы келесі объектілерге жеткізіледі: ҚӨК, ГҚДҚ-2, ГҚДҚ-3, жинақтау жүйесі, эко орталық, Пилот қалашығы, Ақсай қаласындағы АТТ деректерді өңдеу орталығы, Үлкен Шаған МАС мен ІАС 1-26 желілік торапты қоса алғанда Қарашығанақ-Атырау тасымалдау жүйесі.

КПО газтурбиналық электр стансасында төрт турбина жұмыс істейді, олардың үшеуі – қосотынды.

2023 жылы ГТЭС-те турбина бөліктерінің ішкі жағдайын диагностикалау мақсатында жыл сайынғы бороскопиялық тексеру жасалды, сонымен қатар наурыз және сәуір айларында 2 және 3-турбиналарының жану камераларын тексеріліп, ауыстырылды. Қарашадан желтоқсанға дейін 1-турбинаға күрделі жөндеу жүргізілді. Жұмыстар жоспарланған уақытта кідіріссіз әрі сапалы орындалды. Материалдар мен қосалқы бөлшектер уақытылы жеткізілді.

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫНА ЭЛЕКТР ҚҰАТЫН ЖЕТКІЗУ

GRI 203-1

Қарашығанақ кен орнының өнімін бөлісу туралы түпкілікті келісім (I бап, 1.1 бөлім) шеңберінде КПО Батыс Қазақстан облысы тұрғындарына қажетті электр қуатын жеткізеді. Орта есеппен 2023 жылы БҚО халқының қажеттілігіне қажет қыс мезгілінде 25 Мвт жуық және жазда 20 Мвт жуық электр қуаты жеткізілді.

2023 жылы КПО компаниясы «Батыс энергоресурстар» ЖШС және «Ақсайэнерго» ЖШС (2023 жылғы 30 қарашаға дейін, өйткені 2023 жылғы 1 желтоқсаннан бастап «Ақсайэнерго» ЖШС өз қызметін тоқтатты) энергия жеткізуші ұйымдарға электр қуатын жеткізді, ал олар өз кезегінде Батыс Қазақстан облысының тұрғындарын және басқа да тұтынушыларды қуат көзімен қамтамасыз етті.

2023 жылы КПО аймақтық желіге 20-35 Мвт электр қуатын жеткізді, БҚО-ға жеткізілген электр қуатының жалпы көлемі ~ 226,8 млн Квт болды. 2022 жылмен салыстырғандағы электр қуатын жеткізудің шамалы төмендеуі 2023 жылы ҚМГКК нысандарында 15 күнге жуық жоспарлы жөндеу жұмыстарының

жүргізілуіне байланысты болды. Жоспарлы жөндеу жұмыстарының көлемі мен мерзімі ГТЭС негізгі қондырғысының жұмыс сағаттарымен реттеледі. 2021–2023 жж. электр энергиясы мен отын газын жеткізу көлемі 55 – кестеде берілген.

55-кесте. 2021–2023 жж. КПО электр қуаты мен отын газын жеткізу.

Сипаттамасы	Өлшем бірлігі	2023 ж.	2022 ж.	2021 ж.
БҚО жеткізілген электр қуаты, соның ішінде:	млн. кВт/сағ	226,79	246,33	225,56
• «Батыс Энергоресурсы» ЖШС	млн. кВт/сағ	202,74	220,05	199,28
• «Ақсайэнерго» ЖШС	млн. кВт/сағ	24,05	26,28	26,28
БҚО үшін электр қуатын өндіруге отын газын пайдалану:	млн. м³	77,50	84,74	75,88
• БҚО үшін электр қуатын өндіруге КПО жеке газын сату	млн. м³	61,07	69,12	70,98
• БҚО үшін электр қуатын өндіруге сыртқы жеткізуші тарапынан	млн. м³	16,43	15,62	4,90

2023 жылы электр қуаты көбінесе газ есебінен өндірілді. Облыс қажеттілігіне электр энергиясын өндіру үшін сыртқы жеткізушіден газды сатып алу көлемі ГТЭС-тегі газ тұтынудың жалпы көлемінің шамамен 21,2%-ін құрады. Жоғарыда көрсетілген

кезеңнен басқа сыртқы жеткізушілер ҚӨК 5-339 аймағы отын газын өндіру қондырғысындағы кей кездегі тұрақсыз жұмыс уақытында газбен қамтамасыз етті.

ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ ЖҮЙЕ

Қарашығанақ мұнай, газ және конденсат кен орны жергілікті энергетикалық жүйесі шекара жауапкершілігіне сәйкес үш субъектіге – КПО, «Ақсайгазпроэнерго» және «Батыс-Қазақстандық РЭК» ЖШС-ке тиесілі 110 кВ электр желісінен және 35 кВ КПО желісінен тұрады.

Электр желілерінің әсерінен болатын өндіріс шығындарын барынша азайту мақсатында кен

орнындағы ішкі энергия жүйесінің апаттарын азайту және тұрақтылығын қамтамасыз ету жөніндегі ағымдағы жоба шеңберінде КПО сарапшыларынан арнайы құрылған жұмыс тобы талдау жасады, оның негізінде 2023 жылы жұмылдырылған үшінші тараптармен жұмыс жүргізіліп, ұсыныстарға талдау өткізілді.

ЖАҢАРТЫЛАТЫН ЭНЕРГИЯ КӨЗДЕРІН (ЖЭК) ҚОЛДАУ ТУРАЛЫ ЗАҢ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР GRI 201-2, OG2

КПО электр қуатын өз ГТЭС-інде өндіргендіктен ол ҚР-ның «Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау» заңына сәйкес ЖЭК шартты тұтынушылар қатарына жатады.

Шартты тұтынушылар ЖЭК пайдаланатын объектілерде өндірілген электр қуатын Республиканың жоспарлы тұтынушының жалпы көлеміндегі жоспарлы тұтынудың өз үлесіне пропорционалды көлемде сатып алуға міндетті. Жауапты субъект ретінде КПО «Жаңартылатын

энергия көздерін қолдау жөніндегі есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС құзыретті компаниясынан ЖЭК бойынша тиесілі электр қуаты көлемін сатып алады, осылайша заңнама талаптарын орындап, Қазақстандағы жасыл энергетиканың дамуына өз үлесін қосып келеді.

2023 жылы КПО осындай энергияның 18 811 317 кВт*сағат көлемін (67 817 Гдж баламалы) 675 млн. теңгеге сатып алды. GRI 302-1

ӘЛЕУМЕТТІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМҒА ҚОСЫЛАТЫН ҮЛЕС

GRI 203-1, ТДМ 9.1, 17.17

Өнімді бөлісу туралы түпкілікті келісімнің (5-қосымша) шарттарына сәйкес КПО жыл сайын Батыс Қазақстан облысында әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды жүзеге асырып келеді.

Әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар тізбесі жыл сайын КПО және БҚО әкімдігімен келісіледі. БҚО әкімдігі бұл тізімді мемлекеттік басымдықтарға және Батыс Қазақстан облысы инфрақұрылымын, білім беру мен денсаулық сақтау жүйесін, сонымен қатар өңірдегі спорт инфрақұрылымын дамыту қажеттіліктеріне сәйкес дайындайды. Әрі қарай бұл тізімді КПО-ның басқару жөніндегі бірлескен комитеті бекітеді.

Мақұлданған күннен бастап КПО сатып алу процесін қоса алғанда, жоба толықтай аяқталғанға дейін және оны Қазақстан Республикасының теңгеріміне өткізгенге дейін оны басқарады. Жобаларды жыл аяғына дейін толық орындау мүмкін болмаса, игерілмеген қаржы келесі күнтізбелік жылға қалады. Барлық әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды Қазақстандық мердігерлер орындайды.

GRI 3-3

2023 жылы 24 жоба жүзеге асырылды, оның ішінде облыс аудандарындағы 15 мектеп, дене шынықтыру және сауықтыру кешендері (ДСК) және басқалары. Жыл соңында 18 жоба іске асырылды, оның ішінде облыс аудандарындағы 13 мектеп, Ақжайық ауданындағы екі дене шынықтыру-сауықтыру

кешені, "Хан Ордасы" визит-орталығы, Орал қ. Шолохов негізгі көлік көшесін жөндеу. Сондай-ақ Ақсай қаласының орталық аудандық ауруханасына медициналық жабдықтар жеткізілді.

БҚО әкімдігімен бірлесіп іске асырылатын ауыл тұрғындарын заманауи білім беру мекемелерімен қамту бойынша жүйелі жоба шеңберінде КПО Батыс Қазақстан облысының: Магистральное ауылында, Абай ауылында, Үлкен Еңбек ауылында және Теректі ауданының Жайық ауылында, Атамекен ауылында және Ақжайық ауданының Жайық ауылында, Өркен ауылында, Жалын ауылында, Бәйтерек ауданының Жайық және Садовое ауылдарында, Жәнібек ауданының Ақоба ауылында, Қаратөбе ауданының Ханкөл және Соналы ауылдарында жаңа мектептердің құрылысын аяқтады.

Жаңа мектептер барлық заманауи талаптарға сай келеді және білім алуға барынша қолайлы жағдайлар жасалған. Мектептер барлық қажетті құрал-жабдықтармен және оқу кабинеттерімен, соның ішінде акт залы, жеке душ және дәретханасы бар спорт залы, оқу кабинеттері, қазіргі заманға сай асхана және әкімшілік бөлмелермен толық жабдықталған. Мектептер заманауи оқу құрал-жабдықтарымен толық жабдықталған және толық аяқталған күйде тапсырылады. ТДМ 4.а

Сонымен қатар, 2023 жылы бұрынғы Березовка және Бестау ауылдары жерлерінің топырақ құнарлылығын қалпына келтіру жобасы әзірленді.

БҚО Қаратөбе ауданы, Ханкөл ауылындағы жаңа шағын жинақты мектебіндегі еңбек сабағы

2023 жылы орындалған жобалар тізімі 56-кестеде берілген.

56-кесте. 2023 жылы жүзеге асырылған әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобалар

GRI 203-1, ТДМ 17.17.1 (С171702)

Саласы	Жоба атауы	Іс жүзінде жұмсалған қаражат (млн теңге*)	Іс жүзінде жұмсалған қаражат (млн АҚШ доллары)
Азаматтық құрылыс	БҚО Бәйтерек ауданы, Өркен ауылында 60 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	697	1,5
	БҚО Қаратөбе ауданы, Соналы ауылында 60 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	685	1,5
	БҚО Теректі ауданы, Абай ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1195	2,6
	БҚО, Ақжайық ауданында (Тайпақ) 160 көрермен орны бар дене шынықтыру-сауықтыру кешенінің құрылысы	685	1,5
	БҚО, Ақжайық ауданы, Жайық ауылында 60 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	706	1,6
	БҚО Теректі ауданы, Үлкен Еңбек ауылында 60 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	730	1,6
	БҚО Теректі ауданы, Магистральное ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1089	2,4
	БҚО Теректі ауданы, Пойма ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	601	1,3
	БҚО Ақжайық ауданы, Атамекен ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1165	2,5
	БҚО Қаратөбе ауданы, Ханкөл ауылында 60 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	734	1,6
	БҚО Бәйтерек ауданы, Жалын ауылында 54 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	830	1,8
	БҚО Жәнібек ауданы, Ақоба ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1263	2,8
	БҚО Бәйтерек ауданы, Жайық ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1089	2,4
	БҚО Бәйтерек ауданы, Садовое ауылында 108 орындық шағын жинақты мектеп құрылысы	1099	2,4
	«Хан Ордасы» визит-орталығы ғимаратының құрылысы	646	1,4
БҚО, Ақжайық ауданы, Чапаево ауылында 320 көрермен орны бар дене шынықтыру-сауықтыру кешенінің құрылысы	688	1,6	
Жолдарды жөндеу	Орал қ. С. Датов көшесінен Х. Есенжанов көшесіне дейін Шолохов көшесі автожолын күрделі жөндеу	4 209	9,2
Шұғыл медициналық көмек көрсету бөлімшесін жаңғырту	Ақсай қаласындағы орталық аудандық аурухананың жедел медициналық жәрдем бөлімшесін жаңғырту	1156	2,8
	БАРЛЫҒЫ:	19 267	42,5

* ҚҚС есептелген